

۲۰۱۶/۰۹/۱۸

شير محمد اميني ستانكزي

ناوړه دودونه

په افغاني ټولنه کې ناوړه دودونه ورځ تربلي زياتيري چې دا زمونږ په تاريخي افغاني منلي کلتور پوري هيڅ اړه نه لري. افغانانو د دغو ناوړو دودونو رواجول د بهرنيو هيوادونو څخه تقليد کړي. په ټلويزيوني چينلو کې کوم سريالونه چې خپريږي، زياترو هيوادوالو د سريالونو په کتلو ډير دودونه زده کړي چې نه افغاني فرهنگ دی او نه کوم شرعي حکم لري. بلکې برعکس، دا چې د دې ناوړو دودونو څخه گټه اخلو، د شريعت له مخې ناروا عمل دی، ځکه په اسلام کې اصراف ناروا گنل شوي. بل داچې د نورو هيوادونو چې هغه غيراسلامي هيوادونه وي بيا د هغوی کلتور پر اسلامي هيوادونو کې پلي کول او د هغوی تقليد کول هم اکثراً ضرور نه دي. د خپلو منل شوو کلتوري رواجونو او چاندونو څخه تيريدل او بيله کوم عقلايي دليله د نورو د کلتورونو منل زمونږ په اصلي افغاني کلتور باندې تيري دی.

دلته بايد ووايم چې کلتور او رواجونونه د تاريخ په اوږدو کې تغير او تکامل کوي. هر هيواد ځيني ناوړه او يا زاړه شوي او له کاره لويديلي

دودونه پرېږدي او پرځای يې نوی دودونه را منځته کيږي. خو دا تکامل او بدلون بايد د خپلي ټولني له گيډې د ننه رشد وکړي او د داخلي اړتياوو په پايله کې را وزيرېږي. پوهان وايي چې که هر نسل د پخواني په شان ژوند کولای او تغير يې نه منلای، د بشري ټولني اوسني پرمختگونه به غير ممکن وای. خو دا تغير بايد د ناوړه دودونو تقليد او يا د نورو هيوادونو کلتوري يرغل ته د تسليميدو په معنی نه وي، بلکې د خپلي ټولني د عيني اړتياوو نه را زيږيدلي وي.

د پرديو ناوړو دودونو د تقليد زيانونه تر گټو زيات وي. لومړي په کورنۍ او بيا په ټولنه کې کرکيچونو را پيدا کوي او ټولنيزي او سوله نيز ژوند ته ضرر رسوي. يو له بله سره د دوستانو په مناسباتو کې ستونزي او بې اړتيا تشريفات رامنځته کوي چې اقتصادي زيانونه هم لري. ځکه زمونږ دگران افغانستان ډيري وگړو اقتصادي وضعيت ښه نه دی، که د ډيرو کمو خلکو اقتصادي وضعيت ښه وي، نو که چيرته ځيني شتمني کورنۍ په ناوړو دودونو لاس پوري کړي، د بيلگې په توگه د کوژدنې کره پنډې وړل، دا اختري شو، دا نوروزي، يا دا چې په کوم کورکې چې هلک پيدا شي بيا د ناوې پلارگنۍ هغه لپاره بستره چې ورسره ډير نور څيزونه وي وړل کيږي، داسې نورې بيلگې هم شته لکه دنوي زيږيدل شوي هلک د نوم ايښودو او هلک دستني کولو لپاره محفلونه جوړول او داسې نور. نو دا دودونه ورځ په ورځ وده مومي اولکه چې وده يې کړې ده. دا بډايې کورنۍ به يې توان لري، خو بيوزله کورنۍ چې په ورځنيو مزدورۍ او د لاس په خواری څه گټي، ايا هغه به خپل کور وچلوي اوکه دغه دودونه لپاره گټه وکړي. خو دکور گټي لپاره همدا نارينه دي، چې گټي او زياتره ښځې بيا دا گټي داسې بربادوي، ته به وايي چې مفته راغلي دي، د کور سرپرست بيا کوبښ کوي، چې په سيستماتيک ډول خپله کورني وچلوي، ولي ځيني ښځې بيا د رقابت له مخې ناوړه دودونه چې پورته ذکر شول هغه ترسره کوي، وايي چې د فلانکې له کورنۍ څخه بايد کمه را نه شم او په دې کار خلک ښه راته ووايي. کوردي د داسې ښځو دغڼو څخه ډک شي، پرېږده فلانکې او يا فلانکې چې هرڅه کوي خپل کار يې دی، له خپل بار نه به وتلی شي، خو ته به څه کوي؟ د خپل خاوند زحمتونو ته دې وگوره تمامه ورځ په يوې مړې پسې له کوره وتلي وي او بيا ته دغه ناوړه غير اسلامي دودونه پرځان عملي کوي.

د دې لپاره، چې د ټولو افغانانو ژوند د يو افغاني فرهنگ په رواجولو او افغاني اصلي فرهنگ ته وده ورکول شي، د ناوړو دودونو پرځای دې خپل د پلرونو او نیکونو د فرهنگ په پل قدم کيږدي او د دغو غيرافغاني او غيراسلامي فرهنگ نه دې په جدي ډول ځان وژغوري. دا چې زمونږ فرهنگ په خپله ټولنه کې پرمختگ وکړي، دعامه پوهاوی په رسولو کې افغاني ټلويزيونه بايد خپل فرهنگي پروگرامونه په لاره واچوي. د پرديو سريالونه دې حکومتي اړونده

د پاڼو شميره: له ۱ تر ۲

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزي بڼې پاروالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خير و لولئ

اداره چې د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت دی مخه د ونیسي. دولت دې هم باید د دې ناورو دودونو د مخنیوي لپاره یو قانون وضع کړي، ترڅو خلک د دې قانون ترچترلاندي خپل کلتور ځلانده وساتي او د ناورو دودونو څخه خلاصی پیدا کړي. دولت باید په تلویزیونو دا شرط هم کیږدی چې د پردیو سریالو پر ځای پخپله افغانی تولید شوی پروگرامونه خلکو ته وړاندې کړي .

د بې ځایه رسم او رواجونو تقلید د مصرف د زیاتوالی سبب او په کورنیو، او اجتماعی کې د ستونزو د را پیدا کیدلو سبب گزري، نو راځی چې ټول په یوه اتفاق ځانونه ترې نه وژغورو.

پای

د پانو شمیره: له ۲ تر ۲

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزي بني پاروالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکي په څیر و لولئ